

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 3, Sayı: 11, Aralık 2017, s. 218-229

Yrd. Doç. Dr. Muharrem Kürşad YANGİL

Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

mkursad.yangil@dpu.edu.tr

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ KİTAP OKUMA ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Özet

Eğitim fakültelerinde gelecek nesilleri yetiştirebilmek amacıyla öğrenim gören öğretmen adaylarının sadece derslerine yardımcı olacak kaynak kitapları okumanın haricinde kendilerini geliştirip kültürlenmelerini sağlayacak farklı kitapları da okumaları gerekmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı Türkçe öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlık düzeylerinin incelenip değerlendirilmesidir. Çalışmanın örneklemi 2016-2017 güz eğitim-öğretim döneminde Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi bölümünde öğrenim gören 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın verileri Susar Kırmızı (2012) tarafından geliştirilen kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen verilere göre öğrencilerin okuma alışkanlıkları iyi düzeyde çıkmış olup, bu alışkanlık öğrencilerin cinsiyeti, kreşe gitmeleri ve annelerinin okuma alışkanlıkları açısından farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Okuma, Okuma Alışkanlığı, Türkçe Öğretmeni Adayları.

¹ Bu çalışma 2. Uluslararası Felsefe, Eğitim, Sanat ve Bilim Tarihi Sempozyumu ve Sergisi'nde (3-7 Mayıs 2017, Muğla) özet bildiri olarak sunulmuştur.

THE EVALUATION OF PRESERVICE TURKISH LANGUAGE ARTS TEACHERS' READING HABITS

Abstract

Teacher candidates who are studying in education faculties and educating future generations should not only read resource books that will help their lessons but also read different books that will enable them to develop and cultivate themselves. In this context, the aim of studying is examine and evaluate the level of reading habits of Turkish teacher candidates. The sample of the study consists of 2nd, 3rd and 4th grade students who are educated in the department of Turkish Education of Dumlupınar University Education Faculty during the fall semester of 2016-2017. The data of the study were collected using attitude scale for reading habit developed by Susar Kırmızı (2012). According to obtained data, the reading habits of the students are at a good level . This habit differs according to the gender of the students, the kindergarten, and the reading habits of their mothers.

Keywords: Reading, Reading Habits, Turkish Education Candidates.

Giriş

Günümüzde içinde yaşadığımız toplum bilgi toplumu olarak adlandırılmakta ve bu toplumun en önemli unsuru birey olmaktadır. Ancak bilgi toplumunda bireyin bir takım vasıflara sahip olması gerekmektedir. Birey açısından bu vasıflar; bilgiyi elde edebilmek, paylaşabilmek ve nihayetinde de yeni bilgi üretebilmek şeklinde özetlenebilir. Bahsi geçen bilgi toplumunda bireyin yukarıda sözü edilen vasıflara sahip olabilmesinin temel koşullarından biri de hiç şüphesiz iyi bir okuyucu olmasından geçmektedir. İyi bir okuyucu; bilgiye olan gereksinimlerinin farkına varıp bilgi eksikliklerini giderme odaklı hareket eden, bu çerçevede bilgiye ulaşan, dolayısıyla seçici ve entelektüel kişiliğiyle bulunduğu çevre içinde edindiği bilgiyi paylaşıp yeni bilgiler üretilmesinde rol oynayan kişidir. İyi bir okuyucuya yönelik olarak sıralanan bu özellikler bireyin okuma alışkanlığıyla yakından ilişkilidir.

Bu bağlamda ilk olarak temel dil becerilerinden olan okuma ve sonrasında ise okuma alışkanlığı tanımlanmaya çalışılacaktır. Geçmişten günümüze uzanan süreç içerisinde okuma, bilgi edinmenin olmazsa olmaz bir unsuru olarak ön plana çıkmaktadır. Tüm bu süreç içerisinde, içinde yaşanılan topluma ve toplumun gereksinimlerine uygun olarak okuma kavramı farklı şekillerde algılanmış ve tanımlanmaya çalışılmıştır. Temel olarak okuma; "bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek" (TDK, 2017), "iletiyi alıp anlamı kavramak" (Taze-

bay, 1995:3), “yazılı bir metni gözle izleyip anlamını kavramak, gerekirse seslendirmek” (Sezer vd. , 1991:77), “okuyucu ve yazar arasında uygun bir ortamda gerçekleşen görüş alışverişidir” (Akyol, 2009: 15), “bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama süreci” (Kavcar vd., 1997:41) gibi çeşitli biçimlerde tanımlanmaktadır. Ancak değişen ve gelişen süreç içerisinde okumanın tanımında da değişiklikler meydana gelmiştir. Bunun temel nedeni ise içinde yaşanılan zaman algısının değişmesi ve bilgiye yüklenen anlamın doğasında meydana gelen değişikliklerdir denilebilir. Sözü edilen duruma ilişkin olarak okuma, “bireyin ön bilgileriyle metindeki bilgileri bütünleştirerek yeni anlamlar ürettiği aktif bir süreç” (Güneş, 2013:128) biçiminde tanımlanmaktadır.

Okuma alışkanlığı ise, “bireyin bir gereksinim olarak algılaması sonucu okuma eylemini sürekli, düzenli ve eleştirel bir biçimde gerçekleştirmesi” (Yılmaz, 2004: 116), “bireylerin yaşamları boyunca elde ettikleri bilgileri, becerileri, anlayışları güçlendirip artıran ve aynı zamanda bu değerlerin bireysel ve toplumsal uyarlanmasına olanak sağlayan beceri” (Odabaş vd., 2008:435) olarak tanımlanmaktadır. Gerek okuma gerek okuma alışkanlığı üzerine yapılan tanımlar göstermektedir ki; bireyin hayata dair olan algısı ve yaklaşımı, bilgiye ve gelişmeye gösterdiği özen ve önem, bilginin sürekli güncellenen yapısı, küreselleşme, bilgi toplumunda yaşıyor olmanın getirdiği zorunluluklar, bilgi işçisi kavramının gelişmesi, entelektüellik vd. etkenler sebebiyle okuma eylemi artık bir alışkanlık haline gelmek durumunda kalmıştır. Bireyin toplum halinde yaşayan sosyal bir varlık olmasından hareketle denilebilir ki, “okuma, toplumsal yaşamın temel ihtiyaçlarından biri durumundadır” (Temizyürek vd., 2013:115). Okumanın alışkanlık haline dönüşmesi bireyin yaşadığı toplum içerisinde kendini nasıl konumlandırmak istemesiyle de yakından ilgili olmaktadır. Başka bir ifadeyle “okumanın alışkanlık haline getirilmesi bireyin yaşamsal ihtiyaçlarının doyurulmasına bağlıdır” (Bircan ve Tekin, 1989:397). Yaşamsal ihtiyaçlar bireyin evrenden ne beklediğiyle yakından ilgili olmaktadır. Bu nedenle okumanın önemi gün geçtikçe artmaktadır. Kitap okumanın alışkanlık haline getirilmesinin önemini Gömleksiz, “entelektüel becerileri gelişmiş bireylerin yanı sıra, alışlagelmiş durumların dışına çıkan ve farklı düşünebilen yaratıcı bireyler yetiştirmek de önemli bir olgu olarak görülmektedir” (2014:186) şeklinde vurgulamaktadır. Okumayı alışkanlık haline getiren bireyler için bilgi, kendini ve evreni anlamlandırmak olarak görülmektedir. Kısaca ifade etmek gerekirse okuma, insanın özgürleşmeye doğru attığı önemli bir adımdır.

Eğitim süreci açısından bakıldığında ise konunun önemi daha net ortaya koyulabilecektir. Aile içinde çocuklara yönelik kitapların okunması ile başlayan süreç çocuğun eğitim sistemine girmesiyle düzenli ve sürekli bir nitelik kazanmaktadır. Okul öncesi sınıflarında yapılan okuma etkinlikleriyle başlayan bu düzenli ve nitelikli

okuma süreci bireyin eğitim hayatının sonuna kadar devam etmektedir. Çocukluk dönemiyle okul öncesinde başlayan bu süreç bireyin bütün akademik hayatı boyunca devam etmesine karşın lisans mezunu olup halihazırda okuma alışkanlığı kazanamamış bireylerin de olmadığı anlamına gelmemektedir. Başka bir ifadeyle akademik hayatın tüm basamaklarında yer almış bireylerin büyük bir çoğunluğunun okuma alışkanlığı kazanamadıklarını söylemek daha yerinde bir ifade olacaktır. Okuma becerisinin geliştirilerek bunun bir alışkanlığa dönüştürülmesinde süreç açısından eğitim önemli bir yer tutmaktadır.

Okumanın bir alışkanlık haline gelmesi bireyin okumaya yönelik olarak geliştirdiği tutumla da yakından ilişkili olmaktadır. Okuma tutumu, “okumayı az ya da çok olası hale getiren duygular ve hisler eşliğinde gelişen bir akıl hali” (Smith, 1990:215) olarak tanımlanmaktadır. Bireyin okuma alışkanlığı kazanmasında öne çıkan etkenlerden biri de okumaya yönelik olumlu bir tutum geliştirmesidir. Yaptığı çalışmada Fırat, “çocukların onları okumaya teşvik eden bir aileye, çevreye ve öğretmen(ler)e sahip olması okuma alışkanlığını hızlandıracak gibi okuma alışkanlığı gelişmiş bir toplumun oluşmasında da etkili olacaktır” (2017:199) ifadesiyle de okuma alışkanlığının kazandırılmasında aslında tüm değişkenlerin son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır. Ancak genel anlamda bakılacak olursa toplumda okuma alışkanlığı kazandıracak kişi olarak öğretmenlerin diğer değişkenlere göre daha ön plana çıktığını söylemek doğru bir tespit olacaktır.

Okuma alışkanlığının kazandırılmasında önemli sorumluluk üstlenen kişiler olarak Türkçe öğretmenleri ön plana çıkmaktadırlar. Bu bakımdan lisans düzeyinde öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarının okuma eylemini sürekli, düzenli ve eleştirel bir biçimde gerçekleştirerek okuma alışkanlığını kazanmış olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda çalışma, Türkçe öğretmeni adaylarının bölümde okurken edindikleri okuma alışkanlığını ölçmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada Susar Kırmızı (2012) tarafından geliştirilen kitap okumaya yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Susar Kırmızı geliştirdiği ölçekte okuma alışkanlığını öğrenme gereksiniminin karşılanması ve eğlenmeye ilişkin tutumlar, kitap okuma alışkanlığının anlamı ve vazgeçilmezliğine ilişkin tutumlar, kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesine ilişkin tutumlar olarak 3 boyutta ele almıştır.

1. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Kısıtları

Öğretmen adaylarının okuma alışkanlığı kazanmaları hem kendi kişisel gelişimleri hem de ileri de eğitim verecekleri öğrencilere sağlayacakları faydanın daha yüksek olması açısından önem teşkil etmektedir. Bu bağlamda araştırmanın genel amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okuma alışkanlık düzeylerinin değerlendirilmesi

olmaktadır. Buna göre araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıklarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği varsayımına dayanmaktadır.

Araştırma 2016-2017 Güz Eğitim Öğretim Yarıyılında Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 2.,3. ve 4. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Sonuçların yorumu araştırmaya dahil olan öğrenciler doğrultusunda incelenmiştir.

2. Örneklem ve Veri Toplama Aracı

Araştırmanın örneklemini 2016-2017 Güz Eğitim Öğretim Yarıyılında Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 2.,3. ve 4. sınıf öğrencilerden basit tesadüfi örnekleme seçilen 113 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma verileri anket yöntemiyle toplanmıştır. Anket formu iki temel kısımdan oluşmaktadır. Anketin birinci kısmında isimsel (nominal) ölçekle oluşturulmuş 13 adet demografik soru, ikinci kısmında ise sıralayıcı (ordinal) 5'li Likert tipi ölçekle oluşturulmuş okuma alışkanlığına ilişkin 34 soru yer almaktadır. Kitap okuma alışkanlığına yönelik veriler Susar Kırmızı (2012) tarafından geliştirilen kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Araştırma kapsamındaki Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören öğrencilere uygulanmak üzere oluşturulan 150 anket öğrencilerin ders saatlerine uygun olarak dağıtılmıştır. Uygulama sonucunda 125 anket cevaplanarak geri dönmüş ve bu anketlerden değerlendirme sonrası 12 tanesi hatalı, yarım ve boş bırakılan soruların çok olmasından dolayı araştırma dışı bırakılmıştır. Böylece nihai 113 anket üzerinde araştırma sonuçları incelenmiştir.

3. Bulgular

Araştırmada derlenen veri seti SPSS 17.0 istatistik paket programında analize uygun hale getirilmiştir. Verilen cevapların analizinde demografik özelliklerle okuma alışkanlıklarının tespit edilmesi amacıyla betimleyici istatistikler hesaplanmıştır. Öğrencilerin demografik özellikleriyle okuma alışkanlıkları arasındaki farklılıkların ortaya konulabilmesi amacıyla da varyans analizleri uygulanmıştır.

Araştırmada toplanan 34 soru için hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı 0.863 olarak bulunmuştur. Bu değere göre ölçeğin yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Okuma Alışkanlığına İlişkin Betimsel İstatistikler

Okuma Alışkanlığı Boyutları	Ortalama
Öğrenme Gereksiniminin Karşılanması ve Eğlenmeye İlişkin Tutumlar	4.09

Kitap Okuma Alışkanlığının Anlamı ve Vazgeçilmezliğine İlişkin Tutumlar	3.67
Kitap Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesine İlişki Tutumlar	3.55
Toplam	3.92

Tablo 1’de Okuma alışkanlığının ve okuma alışkanlığı boyutlarının betimsel istatistikleri yer almaktadır. Tabloya göre, Türkçe Eğitim Bölümü öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Ortalamalar, okuma alışkanlığı boyutları açısından incelendiğinde ise, ortalamalar birbirine yakın olmakla birlikte, öğrencilerin öğrenme gereksiniminin karşılanması ve eğlenmeye ilişkin tutumlarının diğer boyutlara göre yüksek ve iyi olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 2. Demografik Özelliklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler		Yüzde	Frekans
Cinsiyet	Bayan	62,8	71
	Bay	37,2	42
Yaş	17-19	1,8	2
	20-22	69,9	79
	23-25	23	26
	26-üstü	5,3	6
Kreş	Evet	24,8	28
	Hayır	75,2	85
Sınıf	2	34,5	39
	3	39,8	45
	4	25,7	29
Mezun Olunan Okul	Normal Lise	48,7	55
	Anadolu Lisesi	37,2	42
	Öğretmen Lisesi	9,7	11
	Meslek Lisesi	3,5	4
	Sosyal Bilimler Lisesi	0,9	1
Gelir	1000-altı	10,6	12
	1001-1500	23,9	27
	1501-2000	23,0	26
	2001-3000	23,9	27
	3001-4000	15,0	17
	4001-üstü	3,5	4
Yaşam Yeri	Büyük Şehir	28,3	32
	Şehir	20,4	23

	İlçe	33,6	38
	Köy	17,7	20
Anne Eğitim	Okuryazar değil	8,8	10
	Sadece okuryazar	4,4	5
	İlkokul	63,7	72
	Ortaokul	9,7	11
	Lise	9,7	11
	Yüksekokul	1,8	2
	Üniversite	1,8	2
	Baba Eğitim	Sadece okuryazar	2,7
İlkokul		41,6	47
Ortaokul		17,7	20
Lise		23,9	27
Yüksekokul		1,8	2
Üniversite		12,4	14
Anne İş	Evet	23,0	26
	Hayır	77,0	87
Baba İş	Evet	73,5	83
	Hayır	26,5	30
Anne Okuma Alışkanlığı	Okumaz	40,7	46
	Nadir Okur	51,3	58
	İyi Bir okuyucu	8,0	9
Baba Okuma Alışkanlığı	Okumaz	46,0	52
	Nadir Okur	38,9	44
	İyi Bir okuyucu	15,0	17

Tablo 2’de katılımcıların demografik özellikleri yer almaktadır. Buna göre katılımcıların %62,8’i bayan, %37,2’si erkek; %1,8’i 17-19, %69,9’u 20-22, %23,2’si 23-25 ve %5,3’ü 26 ve üstü yaş aralığında yer almaktadır. %24,8’i kreşe gitmiştir. %34,5’i 2. Sınıf, %39,8’i 3. Sınıf ve %25,7’si 4. sınıfta okumaktadır. Katılımcıların %48,7’si normal lise, %37,2’si Anadolu lisesi, %9,7’si öğretmen lisesi ve %3,5’i meslek lisesinden mezun olmuştur. Katılımcıların %10,6’sının gelir seviyesi 1000 ve altındayken, %23,9’nun gelir seviyesi 1001-1500, %23’nün 1501-2000, %23,9’nun 2001-3000, %15’inin 3001-4000 ve %3,5’ünün 4001 ve üstü arasında yer almaktadır. Katılımcıların %28,3’ü büyük şehirde, %20,4’ü şehirde, %33,6’sı ilçede ve %17,7’si köyde yaşamaktadır. Katılımcıların annelerinin eğitim düzeyi %8,8’i okuryazar değil, %4,4’ü sadece okuryazar, %63,7 ilkokul, %9,7’si ortaokul, %9,7’si lise, %1,8 yüksekokul ve %1,8 üniversitedir. Katılımcıların

babalarının eğitim düzeyi %2,7'si sadece okuryazar, %41,6'sı ilkököl, %17,7'si ortaokul, %23,9'u lise, %1,8 yüksekokul ve %12,4'ü üniversitedir. Katılımcıların annelerinin %23'ü çalışırken babalarının ise %73,5'i çalışmaktadır. Katılımcıların annelerinin okuma alışkanlıkları incelendiğinde %40,7'si okumamakta, %51,3'ü nadir okumakta ve %8'i ise iyi okuyucu olmaktadır. Katılımcıların babaların okuma alışkanlıkları incelendiğinde %46'sı okumamakta, %38,9'u nadir okumakta ve %15'i ise iyi okuyucu olmaktadır.

Araştırmada ikili grupların karşılaştırılmasında t testi analizi kullanılmıştır. İlgili tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet İkili Karşılaştırma Sonuç Tablosu

		Okuma Alışkanlığı	Öğrenme Gereksiniminin Karşılanması ve Eğlenmeye İlişkin Tutumlar Boyutu	Kitap Okuma Alışkanlığının Anlamı ve Vazgeçilmezliğine İlişkin Tutumlar Boyutu	Kitap Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesine İlişki Tutumlar Boyutu
Cinsiyet	p	0,002	0,013	0,0000	0,094

Tablo 3'e göre, p değerleri 0,05'ten küçük olduğu için okuma alışkanlığı ve okuma alışkanlığı boyutlarından Öğrenme Gereksiniminin Karşılanması ve Eğlenmeye İlişkin Tutumlarla Kitap Okuma Alışkanlığının Anlamı ve Vazgeçilmezliğine İlişkin Tutumlar cinsiyet açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Yapılan analize göre, bu farklılık bayan öğrencilerin okumaya yönelik alışkanlıklarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 4. Kreş İkili Karşılaştırma Sonuç Tablosu

		Okuma Alışkanlığı	Öğrenme Gereksiniminin Karşılanması ve Eğlenmeye İlişkin Tutumlar Boyutu	Kitap Okuma Alışkanlığının Anlamı ve Vazgeçilmezliğine İlişkin Tutumlar Boyutu	Kitap Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesine İlişki Tutumlar Boyut
Kreş	p	0,008	0,048	0,058	0,001

Tablo 4'e göre, p değerleri 0,05'ten küçük olduğu için okuma alışkanlığı ve okuma alışkanlığı boyutlarından Öğrenme Gereksiniminin Karşılanması ve Eğlenmeye İlişkin Tutumlarla Kitap Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesine İlişki Tutumlar kreşe gitme açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Yapılan analize göre, bu farklılık kreşe gitmeyen öğrencilerin okumaya yönelik alışkanlıklarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 5. Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Anne Okuma		N	Ortalama	Std. Sapma	sd	f	p
Öğrenme Gereksiniminin Karşılansınması ve Eğlenmeye İlişkin Tutumlar	Okumaz	46	4,067	0,413	2	0,556	0,575
	Nadir Okur	58	4,086	0,446	110		
	İyi bir okuyucu	9	4,232	0,425	112		
	Toplam	113	4,090	0,430			
Kitap Okuma Alışkanlığının Anlamı ve Vazgeçilmezliğine İlişkin Tutumlar	Okumaz	46	3,647	0,488	2	1,834	0,165
	Nadir Okur	58	3,644	0,522	110		
	İyi bir okuyucu	9	3,972	0,432	112		
	Toplam	113	3,672	0,495			
Kitap Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesine İlişkin Tutumlar	Okumaz	46	3,402	0,841	2	4,919	0,009*
	Nadir Okur	58	3,565	0,806	110		
	İyi bir okuyucu	9	4,333	0,718	112		
	Toplam	113	3,560	0,843			
Okuma Alışkanlığı	Okumaz	46	3,890	0,411	2	1,919	0,152
	Nadir Okur	58	3,921	0,422	110		
	İyi bir okuyucu	9	4,183	0,353	112		
	Toplam	113	3,929	0,416			

Tablo 5'te ANOVA Analizi çoklu karşılaştırma sonuçları verilmiştir. Grup sayısının birbirinden farklı olmasından dolayı Sidak karşılaştırma testi kullanılmıştır. Tabloya göre, annenin okuma alışkanlığı ile kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesine ilişkin tutumlar arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

4. Sonuç ve Öneriler

Günümüzde bireyi güçlü kılan temel özelliklerinin ilk sıralarında sahip olduğu bilgi ve bu bilgiyi çeşitli durumlara göre uyarlayabilme yeteneği olmaktadır. Bilgiye ulaşmanın en önemli anahtarı ise okuma becerisi olmaktadır. Okuma becerisini kazanmış ve bunu okumaya karşı olumlu bir tutum olarak geliştirmeyi başarabilen birey okuma alışkanlığı kazanmış olur. Okuma alışkanlığının kazanılması bireyin kendini gerçekleştirmek noktasında ileriye doğru atmış olduğu önemli bir adım olarak ön plana çıkmaktadır. İçinde yaşadığımız toplum açısından okuma alışkanlığının kazanılmasında aile, sosyal çevre ve eğitim sürecinin önemli bir aktörü olan öğretmenler yer almaktadır. Öğretmen ve öğretmen adaylarına biçilen bu rolün gerçekleşmesi için şüp-

hesizdir ki öncelikle kendilerinin okuma alışkanlığı kazanmış olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıkları incelenmiştir.

Yapılan analizlerin sonuçlarına göre Türkçe Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin demografik değişkenlere yönelik betimsel analiz sonuçlarına göre;

Araştırmaya katılan öğrencilerin %62,8'i bayan öğrencidir. Öğrencilerin 20-22 yaş arasında %69,9'la en yüksek yaş aralığı olduğu görülmektedir. Katılımcıların %75,2'si kreşe gitmemiştir. Anne ve Baba eğitim düzeyleri incelendiğinde ise annelerin %63,7 ve babaların %41,6 ile ilkökul düzeyinde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir. Katılımcıların annelerinin %77'si çalışmazken, babaların ise %73,5'nin çalıştığı görülmektedir. Katılımcıların %57,5'nin ailesinin toplam gelirinin 2000 liranın altında olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %48,7'sinin normal lise mezunu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %51,3'nün ilçe ve köylerde yaşadığı tespit edilmiştir. Son olarak anne ve baba okuma alışkanlığının oldukça düşük olduğu, annelerin sadece %8'nin iyi bir okuyucu olduğu, babaların ise %15'inin iyi bir okuyucu olduğu görülmektedir.

Yapılan t testi analizi sonuçları ise; Öğrenme Gereksiniminin Karşılanması ve Eğlenmeye İlişkin Tutumlar, Kitap Okuma Alışkanlığının Anlamı ve Vazgeçilmezliğine İlişkin Tutumlar ve Toplamla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Bu bağlamda, araştırma sonuçlarının daha önce yapılan araştırma sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir. Özellikle cinsiyet değişkeni açısından bayan öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla kitap okuma alışkanlığına sahip oldukları görülürken öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf bakımından ise anlamlı bir fark bulunmamıştır (Akbaba, 2017: 48-49; Özdemir vd., 2015: 230). Öğrenme Gereksiniminin Karşılanması ve Eğlenmeye İlişkin Tutumlar, Kitap Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesine İlişkin Tutumlar ve Toplamla öğrencilerin kreşe gidip gitmemeleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Anova Analizi sonuçlarında ise; Annenin Okuma alışkanlığı ile Kitap Okuma Alışkanlığının Geliştirilmesine İlişkin Tutumlar arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bu sonuç bireylerin içinde buldukları aile ortamının okuma alışkanlığı kazandırması açısından dikkate değerdir.

Araştırma neticesinde demografik değişkenlerin okuma alışkanlığı üzerinde önemli bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda bundan sonra yapılacak olan akademik çalışmalarda bireysel özellikler, akademik başarı vb. değişkenler kullanılabilir. Üniversitelerin Türkçe Eğitimi Anabilim Dalları arasında veya Eğitim Fakültelerinin diğer bölümleriyle karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akbaba, R. S. (2017). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlıkları ve Okumaya Yönelik Tutumları. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(18), 35-52.
- Akyol, H. (2009). Okuma. Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* içinde (s. 15-48). Ankara. Pegem Akademi.
- Bircan, İ., Tekin, M. (1989). Türkiye’de Okuma Alışkanlığının Azalması Sorunu ve Çözüm Yolları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(1), 393- 410.
- Fırat, H. (2017). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bölümde Okumaya Başladıktan Sonra Kitap Okuma Durumlarında Meydana Gelen Değişimler. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(4), 193-216.
- Gömleksiz, M. N. ((2004). Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 185-195.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara. Pegem Akademi.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. & Sever S. (1997). *Türkçe öğretimi-Türkçe ve sınıf öğretmenleri için*. Ankara. Engin Yayınevi.
- Odabaş, H., Odabaş, Y. & Polat, C. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- Özdemir, O., Özdemir, M. & Kaya, B. (2015). Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 219-233.
- Sezer, A., Oğuzkan, F., Özdemir, E. & Göğüş, B. (1991). *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. Eskişehir. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi.
- Smith, M. C., (1990). A Longitudinal Investigation of Reading Attitude Development from Childhood to Adulthood. *The Journal of Educational Research*, 83(4), 215-219.
- Susar-Kırmızı, F. (2012). Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Studies*, Volume 7/3, 2353-2366.
- Tazebay, A. (1995). İlkokul 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Becerilerinin Okuduğunu Anlamaya Etkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Temizyürek, F., Çolakoğlu, B. K. & Coşkun, S. (2013). Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Bahar 11(2), 114-150.
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarında Ebeveynlerin Duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.
- TDK (2017). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=OKUMAK
Erişim Tarihi: 16.11.2017.